

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap utáni napok kivételével,
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 216. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1912. szept. 24.

Az ellenzék Bécsben.

Az egyesült ellenzék megvalósította tervét s áttette a parlamenti küzdelem színterét az osztrák fővárosba. E taktikának igazi célját alig tudja valaki megmondani. Legújabb bécsi hírek szerint az ellenzék intéző bizottsága azt határozta, hogy a delegációban nem fog botrányt csinálni. Ezt okosan teszik. Legalább Európa nyugatán ne lássák a mi sajnálatos parlamenti botrányainkat. De a delegációba a felajánlott helyeket nem fogadta el az ellenzék, úgy érdemlegesen nem vehet részt annak tárgyalásaiban. Egyszerű felszólalással — ha arra adna is jogot az elnök — nem mennek messzire. Így azután igazán rejtély marad a bécsi kirándulás célja. És ami a tüntetésben hazafiasnak látszik, azt teljesen lerontja a budapesti és bécsi szociálistáknak tüntető közreműködése.

A bécsi eseményekről tudósítunk a következő:

Negyven ellenzéki képviselő Károlyi Mihály gróf vezetése alatt vasárnap este hét órakor bevonult Bécsbe. Ünneplésben volt részük s a pályaudvaron megjelent nyolcezer ember éljenei és hochjai kísérték bevonulásukat a Staatsbahnhoftól a város belső részébe vezető utcákon át. Rendőri beavatkozásra nem volt szükség. Letartóztatások nem voltak. A bécsi rendőrség intézkedései nem bonyolították a tüntetés békés lefolyását különös intézkedésekkel.

Az ellenzék bécsi kirándulását értekezlet vezette be, amelyet vasárnap délben tartottak meg a függetlenségi Kossuth-párt helyiségében. Odavonultak a Justh-pártiak is, a néppártiak is egynéhányan. Az értekezlet teljesen bizalmas jellegű volt. Kiszivárgott mégis annyi, hogy elhangzott két-három felszólalás a bécsi kirándulás ellen, de a túlnyomó többség Désy Zoltán, Mezőssy Béla, Zboray Miklós és Szmrecsányi György tüzes beszédjeire egyhangu határo-

zattal döntött a bécsi utazás mellett. A tanácskozó teremből a képviselők a Pannonia vendéglőjébe vonultak, ott elköltötték ebédjüket s autókra, egy páran meg kétfogatukra szállva kivonultak a nyugati pályaudvarra.

A tüntető vonattal a következő képviselők utaztak:

Barabás Béla, Faragó Antal, Batthyány Pál gróf, Kun Béla, Gyórfy Gyula, Szmrecsányi György, Justh János, Beck Lajos, Mezőssy Béla, Ostffy Lajos, Palugyai Móric, Bottlik Iván, Bakonyi Sámu, Preszly Elemér, Eitner Zsigmond, Kovácsy Kálmán, Huszár Károly, Zboray Miklós, Gedeon Aladár, Désy Zoltán, Szalay László, Szluha István, Kállay Ubul, Ráth Endre, Pozsgay Miklós, Jármy István, Polónyi Dezső, Horváth József, Sümegi Vilmos és Bernát Béla.

A szociáldemokrata-párt megbízásából: Kunfi Zsigmond, Kondor Bernát és Szabados Sándor vezérek utaztak el.

A szociálisták három követe: Buchinger Manó, Garbai Sándor és Garami Ernő három napja, hogy Bécsben tartózkodnak. Feladatuk az volt, hogy az ellenzék bécsi szereplését előkészítsék.

Még vonatindulás előtt közölte Kunfi Zsigmond a képviselőkkel, hogy a magyar szociálista-párt megbízottainak tárgyalásai az osztrák szociálisták vezéreivel sikerrel kecsesgetnek.

Az ellenzéki vonattal egy tőlük messze csatolt kocsinak egyik fülkéjébe utazott a bécsi delegáció tanácskozásaira Heltai Ferenc munkapárti képviselő is. A vonat néhány percnyi késéssel, két órakor robogott ki a pályaudvarból a közönség éljenzése közben.

Utközben Érsekújvárott és Pozsonyban tüntetéssel fogadták őket.

Bevonulás Bécsbe.

Háromnegyed hét órakor robogott be a vonat a bécsi Staatsbahnhof pályaudvarába. A perron zsufolva volt, bár a bécsi rendőrség nem engedte meg a nagyobb tömegekben való betódulást. A vonat megállásakor dörgő éljenzés hangzott el. A képviselőket Tilger Miksa üdvözölte magyarul, majd egy csinos kislány, Busch Lujza virágbokrétaival kedveskedett Károlyi Mihály grófnak.

Hozzávetően nyolcezer ember fogadta és

kísérte az ellenzéki képviselőket. Az osztrák szociálisták példás rendben tartják a bevonulást, de minden dicséret kevés a bécsi rendőrség elhalmozására. A közönség az utcán 20—25 ezerre szaporodott. Rájuk is átragadt a lelkesedés és a „hochok“ zugása nyomult a bevonuló képviselők autói és berkocsijai után. Persze sűrűn emlegették Tiszát is, Lukácsot is a lelkesedés visszajáról.

Az ellenzéki képviselők este 8 órakor találkoztak a Meisl és Schaden éttermében, ahol Károlyi Mihály gróf fogadta a bécsi magyar diákok és munkások küldöttségeit. Károlyi Mihály gróf leadott válaszában sajnálkozását fejezte ki, hogy a magyaroknak nem találván honjukat a hazában Bécsben kell kiküzdeniök a szabadságot.

Mit mond a bécsi sajtó?

A hétfői bécsi újságok valamennyien vezérekben foglalkoznak a magyar kirándulással. A Sonn- és Montag-Zeitung azt írja, hogy a kirándulásnak eredménye nem lesz, mert a korona se Tiszát, se Lukácsot nem ejti el. A „Morgen“ című lap azt írja, hogy Tisza és Lukács távozásával helyreállna ugyan a rend, de Bécsben a cél a parlamentek teljes lejáratása. Illetékes helyen tudják ugyan, hogy Magyarországon szuronyokkal hoznak törvényt és ejtenek választásokat, de az megegyezik a céllal, hogy mindent a legvégsőig élesítsenek. Rendőrkardokkal az abszolutizmust készítik elő. Bár, ismétli az idézett újság, Lukács távozásával a rend helyreállana és tisztázódnék a helyzet a korona sem Lukácsot, sem Tiszát elejteni nem engedi.

A Magyar Házban.

A Magyar Ház környékét bécsi rendőrség lepi el. Nagy sürgés-forgás az egész városrészben. A delegációs tárgyalásokra csak nagyon kevés számban adtak ki jegyeket még az újságíróknak is. A helyeket képviselőknek tartják fenn, de egyrészt a munkapárt nem delegátus tagjainak juttatják, mert a munkapárt részéről, a delegátusokon kívül mintegy 25-en utaztak Bécsbe.

A rend fenntartására az első tervet változtatták meg. A Magyar Házba tudvalevő-

A legjobb angol női szabóság
FLEGMAN cégnél, Bémer-tér.

eg osztrák rendőrségnek nem szabad bemenni, ezért ide magyar rendőröket alkalmaztak. Budapestről Pavlik rendőrfelügyelő 40 magyar rendőrrel már meg is érkezett. A Bécsbe vitt rendőrök mind válogatott, szűz magyar legények. Pavlikon kívül még egy másik felügyelő vezetésével újabb 40 rendőr érkezett Bécsbe.

Lukács a királynál.

Délelőtt Lukács miniszterelnök kihallgatáson jelent meg az uralkodónál. Az audiencia egy teljes óráig tartott. A kihallgatásról mindössze annyit lehetett megtudni, hogy a miniszterelnök informálta a királyt a mai politikai helyzetről. A kihallgatás után Lukács Láng Lajos bárót a delegáció elnökét kereste fel és hosszú ideig tárgyalt vele.

Betiltották a szociálisták gyűlését.

A bécsi szociáldemokrata párt a magyar politikai harcok ügyében ma estére népgyűlést hirdetett. A dolgot szabályszerűen bejelentették a rendőrségnek, mely vasárnap hozott határozatában értesítette a pártot, hogy a gyűlés bejelentését nem veszi tudomásul és annak megtartását nem engedélyezi.

A szociálisták erre tegnap röpiratokban tudatták hivaikkal, hogy a tervezett gyűlést ennek dacára is megtartják, sőt tüntető felvonulást is rendeznek melléje.

A szociálisták a gyűlést este 8 órakor a VI. ker. Banheis nagytermében a választójogi harc Magyarországon programmal hívták egybe. A gyűlés szónokai Buchinger Manó, a magyarországi szociáldemokrata párt kiküldöttje. Ellenbogen Vilmos és Thalmeier Ferenc bécsi szociálista vezérek.

A delegáció tagjainak elutazása.

Hétfőn reggel 7 óra 55 perckor a nyu-

gati pályaudvaron ötven munkapárti és főrendiházi delegátus utazott fel Bécsbe, hogy a délután fél 4 órakor tartandó megnyitó ülésen jelen legyen.

A delegátusokat körülbelül 25 munkapárti fiatal képviselő kísérte. Lukács László és Láng Lajos, a delegáció elnöke, már tegnap délután Bécsbe érkeztek s a délután folyamán Lukács Stürgkh osztrák miniszterelnökkel, Láng Lajos pedig az osztrák parlament és az urakháza elnökével tárgyalt. Tegnap este Fejérváry Géza báró és Héderváry Károly gróf bizalmas értekezleten voltak a miniszterelnöknél.

Mi lesz Auffenberggel?

Egy újságíró meginterjuvulta Dész Zoltán volt államtitkárt. A kiváló politikus az újságírónak a következőket mondta:

Még nem tudom, mi lesz a delegációban, arra azonban kíváncsi vagyok, hogy mi történik Auffenberggel. A legutóbbi delegáció alkalmával elállottunk attól, hogy a hadügyminiszternek bizalmatlanságot szavazzunk. Tisza megígérte ugyanis, hogy az őszi delegáción, a magyar kormány leszámol Auffenberggel. Most itt az ideje, kíváncsian várom, megtartja-e ígértét Tisza.

Az ellenzék haditervei.

Polónyi Géza, aki szintén részt vesz az ellenzék bécsi akciójában, a Sacher-szállóban szállt meg. Szállóbéli lakásán — mint Bécsből telefonon jelentik — bizalmas értekezlet volt. Erről az értekezletről nem lehetett megtudni semmit. De az a hír szivárgott ki, hogy az ellenzék nem fog a delegáción zavart csinálni, ahol helyzetük nagyon megvan nehezítve, de mindenhol követni fogja a munkapártiakat és ily módon tüntetnek majd az ellenzéki irányzat mellett.

Az ellenzék be akar jutni a terembe.

A déli órákban nagy izgalom uralkodik a Magyar miniszterium palotája előtt. Az ellenzéki képviselők közül 10 képviselő kapott jegyet az ülésre. Az ellenzéki képviselők a karzatra kaptak jegyeket. A jegy nélkül maradt képviselők minden áron be akartak jutni az ülésre. Nagy csoportba gyülekezve vonultak fel a képviselők. A kapunál a rendőrök utjukat állották a képviselőknek. Pavlik az ellenzék közeledtére rendőreivel a kaputól a terem ajtajáig elállotta az utat. A befele törekvő képviselők és a rendőrök között összeütközés keletkezett. A tumultusban Zborayt úgy neki szorították a kapunak, hogy alig tudott menekülni. E közben az egyik rendőr kardot is rántott és Barabás felé sujtott. A rendőrt a társai fogták le.

Az ülés megnyitása.

Az ellenzéki képviselők a karzaton foglaltak helyet, mögöttük mindenütt munkapárti képviselők voltak. Lukács László vezetésével fél 4 órakor vonultak be a delegáció tagjai. Lukács László felkérte Harkányi Frigyeszt, mint a delegáció tagjainak legidősebbjét, hogy nyissa meg az ülést.

Báró Harkányi elfoglalja az elnöki széket s a következő szavakkal nyitja meg az ülést:

— Az ülést megnyitom!

Ebben a pillanatban a karzaton felugrott Károlyi Mihály gróf.

— A delegáció megválasztása törvénytelen és mi tiltakozunk!

— Tiltakozunk! Tiltakozunk! Hangzott az ellenzékiek részéről. Ugyanekkor felállottak az ellenzékiek és a kijárat felé tartottak.

AZ ASSZONYFALÓ.

— Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Stein Leó és Lindau Károly, fordította Mérey A. Zenéjét szerette Eysler Ödön. A Szigligeti színházban először adták 1912. szept. 22-én. —

Megérkezett az idény egyik kasszadarabnak ígérkező operettje, Az asszonyfaló.

A meséje az életben olyan sokszor megessett tréfa, hogy a megrögzött agglegény egyszerre csak beleszeret valakibe és feladván függetlenségi elveit, kijelenti, hogy fuzionál és papueskormányt vállal. Eysler operettjében mindössze az az eltérés, hogy az illető agglegény egy egész klubnak, Az asszonyfalók klubjának az elnöke, aki fiatal hadnagy korában csalódott s azóta esküdt ellensége az asszonyi nemnek. Még a fiatal unokaöccsét is be akarja iratni Az asszonyfalók klubjába, közben azonban az őrnagy közelébe kerül egykori ideálja, mint özvegy. Az unokaöccs sem nagyon hajlik az asszonyfalóklubba való belépésre. Ártatlan félreértések, kis bonyodalmak után az őrnagy és

egykori ideál egymáséi lesznek és hogy a fiataliságnak is legyen igaza, a régi szerelmek mellett az unokaöccs is páros életre indul.

Az egyszerű mese elég jól van feldolgozva, a párbeszédnek elevenek, ötletesek, a fordítás igen sikerült.

Nagyon kedves a darab zenéje. Igazi Eysler-zene. Csupa dallam, merő könnyedség. Minden igénye az, hogy néhány lány, kellemes melódiával himezze ki a darabot. Ezt aztán kitűnő sikerrel éri el, csaknem valamennyi énekszám olyan, hogy a néző szinte a szereplőkkel együtt szeretné énekelni.

A címszerepet Sik Rezső játszotta, nagy készültségre valló sikerrel. Igen jól adta az öreg őrnagy agglegényes tempóit, majd felébredő szerelmét; pedig a szerep nem egészen Sik Rezső szerepkörébe tartoznék. Görög Olga remek éneke az előadás egyik legerősebb oldala volt. Ez a tiszta csengésű, üde, tökéletesen iskolázott hang önkéntelenül is megkapja és magával ragadja a hallgatóit. Horváth Mici ügyessége, eleven tempera-

mentuma igen jól érvényesült Tilda szerepében. Tompa Béla az unokaöccs szerepét alakította azzal a szeretetreméltó kedvességgel, melylyel a közönséget egyszerre meg tudta hódítani. Leövey Leó ismét a komikumnak volt nagymestere. Az istállótulajdonos báró aránylag kis szerepébe annyi eredetiséget és ötletet tudott belevinni, hogy néha egy-egy mozdulata is harsogó derűtséget keltett a nézőtérben. Hasonló sikert jegyezhetünk fel Kabosról is, a ki tisztiszolga epizód szerepében fakasztott sok derűtséget. A rendezés, az ének- és zenekar kifogástalanok. Csak azt nem lehet megérteni, miért van a színlapra honvéde őrnagy írva, mikor a darabban unokaöccsnek öltözik fel Sik Rezső?

A közönség a pompásan összetanult előadás és a szereplők iránt egyáltalán nem fukarkodott elismerésével. Kivált a második felvonásnak néhány sikerült ének- és táncszáma keltett nagy tetszést. És nemcsak tetszés: közönség is volt, a mit az eddigi előadásokról nem igen volt alkalmunk tapasztalni.

—r.

ŐSZI és TÉLI
:: IDÉNYRE ::

Harisnyák, keztyűk, lélekmelegítők, szövött gyermek sapkák és kabátok, szveteretek, barkettek, gyapju szövetek. Női és férfi fehérneműek.

Rövidáruk óriási választékban.

Fráter és Kosminsky

NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.

Telefon 384.

Telefon 384.

ŐSZI és TÉLI
:: IDÉNYRE ::

Harkányi Frigyes: Mivel itt csak delegátusoknak van helyük, felkérem önöket, hogy távozzanak.

— Kivelük! Kiáltották a munkapárti képviselők.

— Azért mégis törvénytelen ez az ülés. Kiáltotta vissza az ajtóból Károlyi. Ezzel az ellenzéki képviselők eltávoztak.

Az ellenzék távoztával megválasztották az elnököt Láng Lajost és a jegyzőket.

Láng Lajos elfoglalja az elnöki széket, megköszöni a bizalmat és igéri, hogy mindenkor megfelelően fogja tisztét betölteni. Javasolja, hogy holnap délelőtt 11 órakor jelenjenek meg a Burgban és hallgassák meg a királynak a delegációhoz intézendő beszédét.

Ezzel az ülés véget ért.

A Lukács—Désy ügy. Lukács László miniszterelnöknek Désy Zoltán elleni följelentése ma érkezett meg az ügyészséghez. Lukács a btk. 258. t.-c. 262. szakaszába ütköző nyilvános rágalmozással vádolja Désyt. Az ügy hamarosan főtárgyalásra kerül.

Teleszky Nagybecskereken. Teleszky János pénzügyminiszter vasárnap tartotta meg beszámolóját Nagybecskereken, több kellemetlenséggel egybekötve. Az első kellemetlenség utközben érte a pénzügyminisztert. Ugyanazzal a vonattal utazott ugyanis Apponyi Zombolyára. Nagykikindán azután az egybegyűlt közönség zajosan megabugolta a minisztert.

Nagybecskereken délelőtt volt a beszámoló, amelyet a szociálisták többször megzavartak közbekiáltásaikkal. Végre is a csendőrség a zajongókat bekísérte s a miniszter azután elmondhatta beszámolóját,

Rednik Gábor beszámolója. Rednik Gábor a belényesi kerület képviselője vasárnap folytatta beszámoló körutját kerületében. Vasárnap a vaskóhi választók előtt számolt be a képviselő a politikai helyzetről. Rednik szombaton este érkezett Vaskóhira és vasárnap a választók nagy tömege előtt mondta el beszédét. A beszámoló után 100 terítékű bankett volt, melyen Lukács József függetlenségi választó, tanító mondta az első pohárköszöntőt. Több nemzetiségi párti vezető férfi is tartott köszöntőt. A beszámolóról táviratilag üdvözölték az Országos munkapártot. Tisza Istvánt, Lukács Lászlót és Miskolczy Ferenc főispánt.

Rakovszky az új pártalakulásról. Rakovszky István a N. W. Journalban cikket írt, melyben követeli Tisza és Lukács eltávolítását. Egy új 67-es pártalakulás eszméjét vetette fel s azt kívánja, hogy a homo regius szerepével Andrássy Gyula gróftól bizák meg.

A nagyváradai beszámoló.

Megkísérlett szociálista tüntetés.

Dr Hoványi Géza, Nagy-Várad város országgyűlési képviselője vasárnap tartotta beszámolóját a Kereskedelmi Csarnok nagyertermében.

A rendőrség tekintettel a szociálisták mozgolódására, megtette a szükséges intézkedéseket, hogy minden tüntetésnek és rendezésnek elejét vegye. Az épületbe csak választókat bocsátottak be s a Nagypiac-terén a 101. gyalogezred 3 százada, Pomer-schein őrnagy vezénylete alatt, a 7. huszárezred egy szakasza pedig báró Stummer kapitány vezénylete alatt volt felállítva. Így azután a szociálistáknak elment a kedvük, hogy tüntessenek.

Dr Rozvány Jenő és Kappner Ármin, néhány elvtárral felmentek a beszámolóra, s nagyhangú kiáltással megkísérlették a tüntetést, de csakhamar kitéssékelték őket.

A nagyterem zsufolóságig megtelt. A terem közepén székek voltak felállítva, amelyet társadalmunk előkelőségei foglaltak el. Mintegy ezer ember volt jelen a beszámolón. Ott voltak: Hlatky Endre főispán, Papp Miklós, dr Bozóky Alajos, dr Konrád Márk, dr Wallner Ödön, Werner Kálmán, dr Baróthy Pál, Fráter Imre stb.

Az emelvényen dr Medvigy Gábor mellett Mangra Vazul orsz. képviselő és a munkapárt vezetői foglaltak helyet.

Dr Medvigy Gábor nyitotta meg a gyűlést s öt választottát elnöké. Indítványára küldöttség hívta meg a képviselőt a terembe.

Dr Hoványi Gézát riadó éljenzéssel fogadták.

Dr Medvigy Gábor üdvözölte s felkérte beszámolója megtartására.

Dr Hoványi beszéde.

A taps és éljenzés lecsillapulta után dr Hoványi Géza orsz. képviselő a következőkben tartotta meg beszámolóját:

Rövid bevezetés után, melyben azt fejtegette, hogy a mai kifejtett sajtóviszonyok csökkentették a beszámoló fontosságát, rátért a politikai élet újabb eseményeire.

Nem fogom az önök türelmét a lefolyt események részletes felsorolásával fárasztani, hanem csak röviden jelzem, hogy az országgyűlésen nem történt más, minthogy a nemzeti munkapárt részben beváltotta kitűzött programját. Es erre súlyt kérek fektetni, hogy csak részben tudta azt megvalósítani, mert hisz, hogy egyebet ne említsek, a választói jog megoldásához még nem juthatott. Azon programját, amelylyel a választások alkalmával a magyar nemzet elé állott, és a melynek megvalósítására, a nemzet oly impozáns többséggel a parlamentbe küldte.

A szociálisták kitéssékeltetése.

Dr Rozvány Jenő: Abug a kormány-nyal! Le vele! (Óriási éljenzés volt a közbekiáltásra a válasz. A jelenlevők egy része a székekre állott, hogy lássa a terem háttérében levő s lármázó szociálistákat.)

— Ki velük! — tört ki a hallgatók köréből.

Kappner Ármin: A négy millióról beszéljen!

— Ki kell dobni! Ki vele! kiáltással

tolongtak a rendzavarók felé, akik között Rozvány és Kappner egyre kiabáltak, míg végre a rendőrtisztek távozásra szólították fel a rendzavarókat.

— Nem távozom, én választópolgár vagyok! — kiáltotta torkaszakadtából, mire újból hatalmas: Ki vele! Ki kell dobni kiáltásokkal feleltek.

A rendőrség úgy Rozványt, mint Kappnert és a velük volt néhány botránycsnálót kivezette a teremből s a rend helyreállott.

Dr Hoványi Géza kijelentette, hogy az ilyen incidensek őt nem zavarják; sajnálatát fejezte ki, hogy akadnak, akik megakadályozni igyekeznek, hogy a képviselő választóival érintkezzenek, s annyira türelmetlenek, hogy meg sem akarják hallgatni az ellenvéleményt. Majd folytatta beszédét.

A törvényen kívüli állapot megszüntetése — ugymond — a bank és a hadügyi kérdések sürgős rendezése, a parlament rendes működésének biztosítása és a választói törvény megalkotása, képezte a nemzeti munkapárt programjának gerincét.

A választási kampagne alkalmával, a nemzeti munkapárti képviselőjelöltek, nyíltan és határozottan kijelentették a választók előtt, hogy amennyiben a létező házszabályok mellett, az ellenzék magatartása — nevezük meg a gyermeket a maga nevével: az obstrukció miatt — a parlament rendes működése nem biztosítható, akkor a házszabályok megváltoztatásával, annak szigorításával, miként az a koalíció idejében is történt, fogja a parlament működését biztosítani.

Az obstrukció.

A nemzetnek a választások alkalmával megnyilvánult itéletével és a munkapártnak nyílt, őszinte és minden kétséget kizáró programjával szemben, a vereségből felocsudot ellenzék nem ismerte el a nemzet itéletét, hanem folytatta a régi módszerét, hogy a többség akaratának nyilvánulását, tehát a parlament akaratának manifesztaációját megakadályozza.

A nemzet létérdekeivel összefüggő és a haladás szempontjából már elodázhatlaná vált ügyek szabályozását célzó törvényjavaslatok, komoly és érdembeli megvitatása helyett, hitvány technikázásokkal, a házszabályok szellemének és rendelkezéseinek kicsinyes kijátszásával foglalták el a parlament drága, becses idejét.

Mindezek ismeretesek önök előtt. Valamint azt is jól tudják, hogy ezzel szemben a parlament többsége milyen türelmes álláspontot foglalt el. Hogy a vezető államférfiak hány ízben próbálták meg az ellenzék magatartásának megváltoztatására reábirni, hogy a parlament rendes működése helyreállítsák.

Ily előzmények után nyugodt lelkiismerettel állok most önök előtt, hogy résztvettem és megszavaztam azon törvényeket, (Eljenzés.) melyek a haza jólfelfogott érdekében, a hadügy rendezése tekintetéből halaszthatatlanul szükségesek voltak, de amely törvények a haza polgáira nézve, a kétéves szolgálat behozatala által felette nagy előnyt nyújtanak és amelyek keretében a nemzetnek egy régi kívánsága, tudniillik a honvédségnek tüzéséggel való ellátása, — valósul meg. Es ő Felsége apostoli királyunk kezdeményezésére legközelebb életre fog kelni a nemzetnek azon régi óhaja is, hogy a dualizmus kifejezésre jusson a katonai jelvényekben is.

Hogy a megszavazást úgy kellett eszközölni, mint ahogy történt, azért a felelőség a majdan elfogulatlanul ítélő történelem

Kész női-felöltők
Kosztüm-kelme különlegességek

FLEGMAN
cégnél, Bémer-tér.

szerint az ellenzék fogja terhelni. Salus rei publicae suprema lex esto. Vim vi repellere licet. A nemzet legfőbb jogainak védelme vezette elhatározásomat. A parlament többségének, a két éven át kifejtett ellenzéki terrorral szemben nem volt más módja. Ha jogos védelmet gyakorolhat a magánember, nekem, mint országos képviselőnek, e minőségemben az ország legfőbb jogát, a magyar parlamentárizmust kellett megvédenem. Mert az nem valódi parlamentárizmus, hol a nemzet többségének akarata kifejezésre nem juthat, a kisebbség bármilyen indokból származó obstrukciója miatt.

A június 4-ikét követő és a legutóbbi napokon megtörtént eseményeket, ha lehetne, legjobb volna kitörölni parlamentünk történelméből de mivel nem lehet, borítsuk reá a feledés fátyolát ezen szomorú és fájdalmas jelenségekre. Mi pedig adjunk hálát az isteni Gondviselésnek, hogy az őrült merénylet nem sikerült, és hogy gróf Tisza Istvánt, (Hosszas éljenzés.) közéletünknek megtartotta. (Zajos éljenzés, taps.)

A választójog.

A nemzeti munkapárt kitűzött programjának megvalósítása körül eddig tanusított magatartása jogos és biztos reménységet nyújt mindenkinek, arra nézve is, hogy a választójog tekintetében adott ígéretét is be fogja váltani.

A titkosat! — kiáltja egy fiatal ember. Dr. Hoványi Géza: Azt, amely az állam gazdasági, kulturális és szociális haladását előmozdítja. A párt felfogása az, hogy ahol a választók intelligenciája megengedi, a titkoságot is behozzák. (Eljenzés.)

Be fogja váltani a párt ígéretét akként, hogy ezen választói jog, a legdemokratikusabb és leghaladóbb irányban, de a magyar nemzet évezredes supremáciájának biztosítása mellett, állami fejlődésünket, kulturális, intellektuális, morális és anyagi haladásunkat előmozdítja. (Eljenzés.)

A mai súlyos politikai helyzetből való kibontakozásra nézve sem tudok mást mondani, minthogy utaljak a nemzeti munkapárt eddigi magatartására. Mert ugyanis amint a múltban nem kereste a harcot, úgy a jövőben is készséggel fogja megtenni mindazt, — amit az ország érdekéből kötelessége is megtenni, — hogy a parlamenti béke mielőbb létesüljön.

A ház elnökének jogkörét meg kell határozni, de hatályos szankcióval is ellátni; a képviselők mentelmi jogát körül kell bástyázni, de mások jogait, a képviselőre nézve szabaddá nem tehetjük.

A béke felé.

Nagyon természetes, hogy a béke csak akkor létesülhet, ha az ellenzék lehetetlenséget nem követel a többségi párttól. Ha nem személyi, hanem tárgyi alapon keressük a kibontakozás módjait. Pártunk vezére a miniszterelnök (Eljenzés.) legutóbbi nyilatkozatában megmutatta a kibontakozás irányát. Fájdalmas, hogy eddig eredménytelenül.

Ha tehát az ellenzék azt kívánja, hogy a jövőben ne lehessen oly módon törvényt alkotni, mint amire a jelenlegi többséget kényszerítette, ehhez a többség készséggel hozzájárul, ha a közmegegyezéssel alkotandó házszabály vagy törvényben, annak lehetősége is ki lesz zárva, hogy az ellenzék úgy viselkedhessék. Nem a többségi párt hajlandósága hiányán, hanem kizárólag az ellenzék makacs magatartásán fordul meg a béke

lehetősége. A letört obstrukciót többé feléleszteni nem lehet. A többségi párt kötelessége beváltani adott programját a kisebbség pedig teljesítse ellenőrzési kötelességét.

A választói törvény meghozatala az ország közgazdasági viszonyai, kulturális és szociális követelményei, ugyyszólván lázas gyorsaságu munkáságot vár parlamentjétől. Egész sorozata áll részben készen, a parlamenti tárgyalás elé már benyújtható, részben pedig rövid idő alatt elkészülő törvényjavaslatoknak. Az ország közérdeke kívánja, parancsolja, hogy az országgyűlés dolgozhassék.

Az állami költségvetés.

A pénzügyminiszter az 1913. évi költségvetés beterjesztése alkalmával, a bombasztikus frázisok helyett a esalhatatlan beszélő számokkal igazolja be, hogy 2072 millió, tehát a két milliárdot meghaladó szükségletet képes az ország a természetesen fejlődő bevételekből fedezeti, anélkül, hogy a betegápolási pótdadónak 5 százalékról 10 százalékra emelésén kívül más adóalap emeltetett volna. Reámutat, hogy a kiadások nagymérvű emelkedése legfőképp két okra vezethető vissza. Az egyik, hogy a megélhetési viszonyoknak az egész vonalon kedvezőtlené válása folytán az állami alkalmazottak helyzetén kellett javítani, a másik, hogy az állam üzemének jövedelmezőbbé tétele céljából szükséges beruházások parancsolták. A tisztviselők helyzetének javítására 43 millió korona; az államüzemek befektetési céljaira pedig 64 millió korona többlet kiadás van előirányozva. Az állami üzemek befektetései legnagyobb részben az államvasutak fejlesztésére van előirányozva, úgy, hogy az 1913. évben összesen 156 millió beruházás lesz az államvasutaknál. Hogy ez közgazdasági és kereskedelmi szempontból mily fontos, és hogy a haladásnak milyen biztos záloga, azt fölösleges igazolnom. Az egyes terek keretében felsorolt többlet kiadások közül kiemelem, hogy a kultusz tárca keretében 26 millió korona többlet van előirányozva, tehát a jövő évben 26 millióval több fog a magyar kultúra rendelkezésére állani és hogy a földművelési tárca körében egy milliót meghaladó többlet van előirányozva, a kertészeti és gyümölcsészet fejlesztésére, főleg kertészeti és zöldségtermelő telepek létesítésére. Ez nemcsak a mezőgazdaság jövedelmezőbbé tételét, hanem a városok élelmezésének előmozdítását is célozza. Az előirányzat szerint az ujonan tervezett két kirendeltség egyike Nagy-Váradon lesz. Azért tartottam fontosnak ezen tétel felémlesztését. Végül reámutat a pénzügyminiszter, hogy a kormány igyekezett, az állami élet minden terén az okszerű fejlődés alapjait biztosítani és beváltani programjában tett ígéreteit, különösen kulturális, szociális és gazdasági szükségletek kielégítése által; és hogy mennyire tévedtek azok, kik a véderőnek a nemzet és az állam biztonsága érdekében szükséges fejlesztésétől: a gazdasági kulturális és szociális fejlődésünket féltették.

Nagy-Várad kívánalmi.

Nagy-Várad város érdekében kifejtett tevékenységemet illetőleg is nyugodt lelkiismerettel állok önök előtt. Nem rajtam és igyekezetemen múlt, hogy e város jogos, méltányos és a közérdekkel megegyeztetendő kívánalmi még mind nem teljesültek. Legfőbb törekvésem leendő, hogy azok teljesüljenek, a többek között a lakbér osztályozása körüli igénye is.

A elavult nyugdíjtörvény helyett az új törvényjavaslatot a pénzügyminiszter már beterjesztette az országgyűléshez. Közérdekű ügy, hogy az állam kifáradt szolgálói, a jól megérdemelt nyugalomban igazán jól is élhessenek — és hogy a korán kidülő állami alkalmazottak özvegyei — és árváinak, amennyire lehetséges édesítsük meg az özvegyi- és az árva kenyeret.

Fokozott figyelmet fogok fordítani, hogy a magyar tanitói kar, magasztos hivatásának teljesen megfelelő anyagi dotációban részesüljön. Csak megelégedett tanitói kar nevelhet a hazának oly nemzedéket, melyre megnyugvással bízhatjuk a haza jövő sorsát, mert Isten és hazaszeretet nélkül a haza főt nem állhat.

Az ipari törvény revíziója, valamint a magántisztviselők nyugdíj iránti igényeinek törvény utáni biztosítása, szintén fontos közérdeket képezvén, annak megvalósítása is mindig szemem előtt fog lebegni.

Végül törekedni fogok arra, hogy szülővárosom, hazánknak egyik szemefénye, történeti multjának, szép számú lakosságának, magas műveltségének, gazdasági, ipari, kereskedelmi és tanügyi fejlettségének megfelelőleg, a parlamentben ne egy, de legalább két országos képviselő által képviseltessék.

Bizalmukat kérem, nem magamért, ki már kenyereket javát megettem, hanem az ügyért, melyet képviselek, t. i. egy művelt, erős, modern Magyarország kiépítése, a munka által, mely igazán és egyedül nemesít.

Meleg ováció kísérte a beszámolót. A jelen voltak hosszú ideig éljeneztek és tapsoltak.

A választók bizalma.

Ezután dr Kiss Géza jogtanár szólalt fel. Hálás köszönetet mond a beszámolóért. A modern parlamentárizmusnak a kölcsönös bizalom az alapja. Ma különösképp kell ezt hangoztatni. Az ellenzék eljárását elítéli. Hosszasan fejtegeti a házszabályok megsértését s arra a konkluzióra jött, hogy a képviselőház többsége a legigazabb interpretálója a házszabályoknak és saját cselekedetének. Az ország ügyeit intézőkben megbizunk. Dr Hoványi Géza iránt őszinte szeretet és tisztelet él bennünk; az ő élete előttünk nyitott könyv s mondhatjuk, hogy amit ő tesz, az jól van téve. Indítványozza, hogy az egész párt nevében rendithetlen bizalmunkról biztosítsuk.

Az indítványt nagy éljenzéssel tapsal fogadták.

Schwarz Antal szintén köszönetet mond a képviselőnek a mai beszámolóért. Apostrofálja Hoványi Gézát, mint embert, aki egész odaadással szolgálja ügyünket a parlamentben s igyekezett városunk bajait elintézni s akihez bárki bizalommal fordulhat. Kívánja, hogy Hoványi Géza e városnak, a hazának és minden polgárnak javára soká éljen. (Taps, éljenzés.)

Dr Medvigy Gábor a históriával foglalkozik, amely az ellenzék eljárását majd kelőleg mérlegeli. Egy évtized óta a meddség megakaszt minden munkát. Ezzel szembe helyezkedtek azok, akik a produktív munkát akarják: a munkapárt. Indítványozza, hogy hálásan köszöntsék Lukács László miniszterelnököt, a munkapártot, élén vezérével gr. Tisza Istvánnal.

Riadó éljenzés fogadta az indítványt s dr Medvigy Gábor elnök kimondotta a határozatot, hogy a miniszterelnököt, a munka-

Ujdonság Nagyváradon! Régiségek!

Sternberg J. Bpest N.-Várad Szt. László-téri hidnál.

Legolcsóbb bevásárlási forrás, régiségek, műtárgyak, perzsa szőnyegek, csillárok, arany és briliáns ékszerek, nászajándékok, vadászfegyverek, revolverek, sport és optikai cikkek. Vesztek és cserélek. — Győződjön meg áralmról vétel kényszer nélkül.

pártot és gr Tisza Istvánt táviratban üdvözlök és a gyűlést bezárta.

A társasvacsora.

Dr Hoványi Géza tiszteletére este 8 órakor fényes társasvacsora volt a Kereskedelmi Csarnok disztermében, amelyen háromszázötvenen jelentek meg.

Az első felköszöntőt dr Medvigy Gábor mondotta, aki dr Hoványi Gézát éltette.

— A jogos önértetnek, együttérzésnek őszinte melegségével köszöntöm a nemzeti munkapárt nevében dr Hoványi Gézát a mai ünnepélyes pillanatban, amikor a lelkesedés, amely ezelőtt két évvel, a választáskor megnyilatkozott képviselőnk iránt, csak nagybodott. Én azt hiszem, hogy Hoványi Gézát, több évtizedes munkássága és két évi politikai tevékenysége révén méltán megilleti az érdem babéra. Nemcsak a jelenlevők, hanem az egész város érzelmeit tolmácsolom, amikor teljes bizalommal köszöntöm városunk képviselőjét.

A lelkes éljenzés után Tóth Ferenc beszélt, majd dr Hoványi Géza képviselő emelkedett szólásra.

— Fogadják őszinte szívből jövő köszönetemet — mondotta — a megtiszteltetésért, amelyben részesíteni a mai napon szívesek voltak. Ebből a lelkes bizalomból erőt merítek arra, hogy az az út, amelyen haladtunk, az egyedüli helyes út, amely hazánk boldogulására vezet. Habár két évtizedes munkásság után, most elszólitott önkéntől a kötelesség, tudom, hogy az a kötelem, amely engem önközöz fűz, nem lazult, hanem erősödött. Ne kívánják, hogy újból hosszabb politikai nyilatkozatot tegyek. Én a város polgárai között, akármilyen is a politikai véleménye, különbséget nem ismerem. Nem a hízegés, hanem a tiszta érzés mondatja velem e szavakat. Csak nézzünk végig városunk rohamos fejlődésén a munkás polgároknak köszönhetjük azt. Mert a legkülönbözőbb ellentétek közt is meg van a város polgárai közt az egyetértés, együttérzés a város haladása iránt. Nagyvárad város polgárait, egyetértésükre, munkásságukra emelem poharam.

Szünni nem akaró, hatalmas éljenzés zúgott fel a képviselő szavaira, akít tüntetve ünnepeltek hívei.

Ezután Thury Kálmán a kormányt, Gábel Jakab gróf Tisza Istvánt éltette. Rimler Károly polgármester Beöthy László miniszterre mondott még felköszöntőt. Hlatky Endre főispán a munkapárt képviselőire ürti poharát.

Dr Baróthy Pál felolvassa a központi pártszervezet üdvözlő sürgönyét. Utánna még többen mondtak felköszöntőt a fényes banketten, mely a késő esteli órákban ért véget.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdekükben **Dr Kállay** jogi szemináriumában csak Budapesten, IX. Lónyay-utca 18 b. (Calvin-tér mellett). Telefon 125—38. Telefon 125—38.

A NÉPPÁRTHOZ az „Alkotmány“ révén

Ha az „Alkotmány“ és a néppárt, csak annyit tudnak felhozni álláspontjuk s eljárásuk védelmére, mint amennyit az „Alkotmány“ cikkirója e lapnak 223. számában felhozott: akkor jobb ha mindketten „mea culpa“-t mondanak.

A Tiszántul „előkelő keze“ csak jó akaratu intő szót intézett a néppárthoz, az „Alkotmány“ pedig mindjárt gyanúsításokkal él.

Az erkölestanna való hivatkozás ellen hiába protestál, mert ezen néhány sorban is ismét bakokat lő s elárulja, hogy irni nem mindig annyi, mint helyesen irni. Hisz amit az ő hazafisága mentségére felhoz, nem egyéb, mint az általa is bizonyára perhorreskált elv: a cél szentesíti az eszközt! A hazafiságért sem szabad mozgásba hozni minden eszközt, hanem csak azt, melyet a lelkiismeret megenged!

Az pedig, amit a „non est potestas nisi a Deo“ ellen felhoz, szintén nem találó!

Azt csak nem tagadhatja, hogy a kormányt a „potestas legitime“ a király nevezte ki, hogy ez ő helyette és nevében kormányozzon! Tehát — est a Deo —! Ebből nem következik, hogy ennek a „potestas“-nak minden képviselője szent, vagy akárcsak tökéletes; de következik belőle, hogy ezt a potestast tisztelni kell, s ha rá kerül a sor: ellene, mint minden ellenség ellen, csak a megengedett eszközökkel szabad fellépni. Nem látja ennek példáját a néppárt, a francia katolikusok parlamenti viselkedésében? A porosz „kultur kampfra“ talán nem kell hivatkoznom, vagy a jelenlegi centrum pártra sem? Pedig ez sok egyébtől eltekintve nagyon plausibilis példát adhatna! Ugy-e a centrum nem azonosítja magát a német kormányval, s még kevésbé kormánypárt, sőt pronomirozott ellenzék, s mégis hányszor szavaz a kormánypárttal! Mindannyiszor a hányszor a haza üdvé és java azt kívánja! Máskor opponál, mikor elvei ezt úgy hozzák magukkal! Van is annak becsülete, még Bismark is, hogy ne mondjam a császár is nagyra becsülte és becsüli. Ebből ne gondolja az Alkotmány, hogy én most a néppártot arra akarom szorítani, hogy a kormányval szavazzon; hanem csak annak a belátására, hogy lehetnek dolgok és alkalmak, amikor a kath. párt a kormányval is szavazhat... Szóval: a kath. párt viselkedése kell, hogy mindig tiszteletreméltó, mindig keresztény alapokon álló legyen! Akkor nem mondják, hogy felekezeti, hanem igazán államfenntartó lesz, mert azon az alapon áll, amelynél „jobbat senki sem rakhat le“!

Az olasz katolikusokra, sőt magára a Szentatyára is hivatkozhatnám, akik csak a türelmet és az imádságot használják eszközzül s elvük, a non possumus mellett megmaradnak, míg a körülmények vagy az isteni

Gondviselés nekik más irányt nem szab. A sok láрма és szenvedélyeskedés helyett, sokszor a leghelyesebb eljárási mód, az elv és meggyőződés hangoztatása mellett a félrevonulás és várakozás; de semmikép sem szolgál a jó ügy javára, a szenvedélyek színtása, akármilyen plausibilis is az ürügy.

Mindezekből csak azt akarom még kihozni, hogy a kath. pártnak sohasem szabad par forsz ellenzékinek lenni! Az ellenzéki pártoknak feladata kormányra jutás; de a kath. pártnak feladata első sorban a salus reipublicae s ha ezen feladata teljesítése közben kifejtett működése annyi elismeréssel találkozik, hogy többségre is tehet szert, elvállalja ő is a kormányzást és amint azt Belgiumban látjuk, akkor is a haza javára. Ha leszavazzák, nem veszi el a fejét, hanem teljesíti tovább a kötelességét; ellensége természetesen akkor is lesz elég; de ez már a kath. elvvel, sőt névvel együtt jár és nem is épen szegyen.

A néppárt legyen tehát kath. párt, kath. elvek alapján, mert ha így folytatja, ahogy már hosszabb ideje hogy kezdte, nem nyeri meg azokat, akikhez csatlakozott s elveszti azokat, akikre támaszkodnia kellene, amint ezt már is láthatja, akár felfelé, akár lefelé néz.

Ezt hangoztassa az „Alkotmány“ is, s akkor csak elismeréssel fog találkozni... X.

A KERESZTÉNY NÉP a keresztény sajtóért.

Népszövetségi értekezetlet.

A Katolikus Népszövetség csoportvezetői vasárnap d. u. a Legényegylet helyiségében látogatott, népes értekezetletet tartottak dr Krüger Aladár helyi igazgató vezetésével.

Előadás a szövetkezetekről.

Az értekezetlet megnyitása után a program első pontjaként Kiss Bertalan ny. vasuti főellenőr a fogyasztási szövetkezetekről irt tanulmányát olvasta fel.

A felolvasás dióhéjban kiterjeszkedett a szövetkezetek keletkezése, elterjedése történelmére, azután kronologicus sorrendben érdekesen fejtegette, a szövetkezetek alapítása előtt megszívlelendő, tapasztalaton alapult módozatokat.

Feltárta azután a szövetkezetnek a szervezkedés előtt, a működés alatt tanácsos, védekező és hasznos aktuális teendőit.

A hálás hallgatóság a figyelemmel kísért előadást tetszéssel fogadta.

Dr Krüger Aladár helyi igazgató, az elhangzott tudnivalóknak szélesebb körben való terjesztése végett — a népszövetség nevében is — megkérte felolvasót, hogy a részletkérdések beleszövésével a témát plenáris ülésben is adja elő, amit a felolvasó készségesen meg is ígért.

A sajtóakció.

Ezután a sajtógyűlés rendezését beszéltek meg. A helyi igazgató nagy elismerés-

MEGNYILT az Első nagyváradai grafikai műintézet és fényképészet **Teleky-utca 35. szám.** Művészi kivitelben készít cinkografiai, autotypiai liskiseket és fényképeket a legjutányosabb árak mellett.

..HIREK..

sel nyilatkozott a csoportvezetők s általában a népszövetségi tagok buzgóságáról, melyet a keresztény sajtó elterjesztése körül kifejtettek. Van a csoportvezetők közt akárhány egyszerű iparos ember, akitől hej de sok magas állású tanult ur tanulhatna keresztény katolikus öntudatot!

Bejelentette dr Krüger, hogy a sajtónagygyűlés iránt egy Budapesten, mint Nagy-Váradon katolikus körökben a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Az értekezlet riadó tapssal vette tudomásul, mikor Krüger a szereplők névsorát felolvasta. A csoportvezetők a sajtónagygyűlésen mint rendezők vesznek részt.

Helyesléssel vették tudomásul a sajtóünnepély kettősztatását is a délelőtti sajtóértekezletre és a délutáni sajtónagygyűlésre.

Elhatározták ezután, hogy az októberi értekezletet a szövetkezeti eszmének szentelik, mint ahogy most az elsőt, a szeptemberit a keresztény sajtónak.

A csoportvezetők átvették a tagilletményeket s megállapították, hogy azokat a sajtónagygyűlésre való meghívókkal együtt fogják kézbesíteni.

A meghívókat a csoportvezetők ma délután veszik át Székely Lajos népszövetségi jegyzőtől (Körös-u. 6. sz.) este 7 és 8 óra közt.

A meghívók szétküldése így rövidesen megtörténik. Aki esetleg tévedésből meghívóját meg nem kapja, sziveskedjék a csoportvezetőjéhez vagy a népszövetségi jegyzőhöz fordulni.

Ezután is közli a rendezőbizottság, hogy a sajtógyűlésekre csak a meghívó, vagy a tagsági igazolvány felmutatása mellett lehet belépni.

A népszövetségi tagok sziveskedjenek a sajtógyűlésen jelvényeiket is kitézni.

Belépti díj nincs, de szíves adományokat, a legesekélyebbet is, a katolikus sajtó javára köszönettel fogadnak.

A sajtónagygyűlés napján este 8 órakor a Pannónia külön termében társasvacsera lesz. Étkezés étlap szerint.

Tisza és a becsületügyi feljelentés.

Budapest, szept. 23.

(Saj. tud.) A Tisza István gróf ellen tett becsületügyi feljelentés tárgyában az illetékes ezredparancsnokság nyilatkozott. A nyilatkozat szerint a feljelentésben nem fogják megindítani a vizsgálatot. Tisza István grófot a parlamentben tehát, mint politikust és nem mint magán embert sértették meg. Különben is a legfőbb hadur méltónak találta a grófot arra, hogy kitüntesse, tehát a katonaság nem indíthat vizsgálatot már csak erre való tekintettel sem, mert az által dezavválná a királyt.

Megszakadtak a béketárgyalások.

Budapest, szept. 23.

A budapesti tőzsdén, valamint a bécsi tőzsdén is, ma délben hivatalosan közzétették, hogy az olasz és török megbizottak között folyamatban lévő béketárgyalások megszakadtak.

* **Haza a Szentföldről.** Dr. Karácsi János kanonok, a M. T. Akadémia tagja, jeruzsálemi zarándok utjáról tegnap este friss egészségben hazaérkezett Nagy-Váradra.

* **Vizsgálóbírói kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy az igazságügyminiszter a nagyvárad kir. törvényszék területére vizsgálóbíróvá Kérchy Péter kir. törvényszéki bírót rendelte ki, aki eddig is vizsgálóbíró volt a nagyvárad kir. törvényszék területén.

* **Uj iskola Tenkén.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyés püspök bőkezű áldozatkészséggel új elemi leányiskolát építtetett Tenkén. Az új elemi leányiskolába Bérczy Mariskát választották meg tanítónéknak, aki ezelőtt itt Nagy-Váradon fejtett ki buzgó, eredményes működést a népoktatás terén.

* **A kamara teljes ülése.** A nagyvárad kir. kereskedelmi és iparkamara szerdán, szeptember 25-én délután 3 órakor a kamarai székházban teljes ülést tart.

* **Mikor lesz a szüret?** Nagy-Várad hegyi-választmánya vasárnap délelőtt ülést tartott, dr. Molnár Imre elnöke alatt. Bizony szomorú jelenségeket hallottunk a jelen volt hegybírótól és birtokosoktól a szőlő állásáról. A rengeteg esőzések folytán a termés pusztul, rothad s amellet még éretlen. Ha még sokáig a tőkén maradnak a gerezdek, az egész termés elpusztul. Ez okból a hegyi választmány azt javasolja, a hegyközség szept. 29-én, vasárnap tartandó közgyűlésének, hogy a szüret határidejét október hó 7-re tűzzék ki, de aki előbb akarja a termést leszedni, hogy a pusztulástól megmentse, előbb is leszüretelhet.

* **A mezőtelegdi árvíz.** Tudósítónk jelentése szerint Mezőtelegden a Körös még mindég nem apad. A víz oly nagy, hogy a közlekedés lehetetlen. A községen keresztül folyó Kopány-patak szintén kiöntött. Az víz miatt csak szekereken lehet egyik részből a másikba jutni. Ha az idő nem változik meg, nagy bajoktól lehet tartani.

* **Szétverték a fejét egy ölelésért.** Biharrósa községben véres eset tartja izgatottságban a lakosságot. Pocsóján Florián a korezmában ivott s épen tánéra akart kelni, mikor véletlenül kinézett az ablakon. Az ablak előtt nem valami épületes jelenetet látott Pocsóján. Ugyanis közvetlen az ablak előtt ott ölegette Durgy György 18 éves legény Pocsóján feleségét. A jelenet láttára felbőszülten rohant ki a férj és a meglepett legényt a földre teperve, egy óriási sörös üveggel addig verte annak fejét, míg a vér el nem öntötte. A legény feje 10-12 helyen van beszakítva, valósággal el van torzulva az arca. A vizsgálat megindult.

* **Megszökött a szücsné.** Belényesi tudósítónk jelenti, hogy ott kellemetlen meglepetés érte a napokban Hencz János szücsmestert. A szücs ugyanis, mikor munka után haza érkezett a lakást teljesen üresen találta. Se feleség, se butor, se pénz. Minden eltűnt. A szomszédok tudtak némi felvilágosítást nyújtani. A szomszédok aztán megmondták, hogy Henczné a cimbalmossal szökött meg. Hencz már bele volna törődve abba, hogy az asszonyt elveszítette, csak legalább a pénzt küldené vissza.

* **Eljegyzés.** Vannay Kornél honvéd főhadnagy eljegyezte Benedek Mariskát, Benedek László nyug. kir. táblabíró kedves és bájos leányát.

* **A Berettyó is fenyeget.** Margitáról jelenti tudósítónk, hogy a járásban igen sok kárt tett a nagy esőzés. Az apró patakok annyira megvannak áradva, hogy minden pillanatban lehet tartani a kiöntéstől. Sok helyen oly nagy terjedelmű tavak keletkeztek, hogy közlekedni sem lehet. A víz miatt a mai naptól kezdve a postajáratok is változást fognak szenvedni. Egyes községeket ugyanis csak kerülő utakon lehet megközelíteni s így a postát ezekben a községekbe Margitáról fogják kézbesíteni.

* **Halálra gázolt munkás.** Mezőtelegdről jelenti tudósítónk, hogy tegnap reggel a Magyaraszfalgtyár iparvasútján halálos végű baleset történt. A kis vonat elé eddig ismeretlen módon egy Rádúj János nevű ember került, akit a vonat elütött. Az elütés oly erős volt, hogy Rádúj azonnal szörnyet halt. A vizsgálat folyik.

* **Lefoglalt röpcédulák.** A nagyvárad kir. szocialdemokrata párt vezetősége által folyó hó 21-én kibocsátott röpcéduláknak az elkobzását a kir. ügyészség indítványára a nagyvárad kir. vizsgálóbíró elrendelte. Az ügyészség a következő passzust inkriminálta „mostani mozgalmas időben minden elvtárs tudni fogja a köteleességét”. A vizsgálóbíró rendeletére vasárnap délelőtt a Léway Márton-féle könyvnyomda r.-t. helyiségében megjelent Fluck Ferenc r. fogalmazó és a röpcédula chliséjét is lefoglalta. A röpirat szerzője ellen folyik a vizsgálat.

* **Okos szónok.** A vasárnap lezajlott gyűlések közül talán a legtöbb eredménye annak lesz, amelyet a Korzó-kávéházban tartottak meg a kereskedelmi alkalmazottak. A központi szervezet Pestről leküldött szónoka: Bogdány Simon igen értelmes és okos beszédben világosította fel társait, hogy addig nem fogják elérni céljukat, amíg nincsenek szakszerűen szervezve. A zárórak megtartását soha sem fogják kieroszakolni a kereskedőktől azzal, hogy végig verik a kirakatokat. Mert amíg ők az ablakokat fogják beverni, addig a rendőrség mindig az ő fejüket fogja betörni. Ova intette társait a veszedelmes utcai tüntetésektől, mert ilyenekkel ma operálni nem lehet. Ha pedig egszemes szervezetbe tömörülnek, akkor föltétlenül érvényt tudnak szerezni akarataiknak. A beszédet helyeslő tapsokkal fogadták és kimondták, hogy szervezkedni fognak.

* **Öngyilkos gyermek.** Vasárnap délelőtt 11 órakor Füzes-u. 39. számú házában Varga Antal 14 éves géplakatos tanuló az éléskamrában felakasztotta magát. Az öngyilkos Varga Antal egy székre állva a gerendába beütött szegre illesztette a zsinort, hurkot vetett a nyakára és így a test súlya következtében gégéjét összeszorította a hurok, megfulladt. Délelőtt 9-10 óra között Patka Juliska 10 éves kisleány fát aprított a konyhában s az ott álló Patka Péternek azt mondta a kisfiu, hogy ő most felakasztja magát, nemsokára végre is hajtotta szándékát. A helyszínen megjelent dr Ertler Mór, a beállott halált konstátálta.

* **Ellopták a szőnyeget.** Löser Ferenc magánhivatalnok panaszt tett a rendőrségen, hogy két darab fehér angora szőnyeget még június hónapban a pincében elhelyeztetett. Most, hogy a szőnyeget használni akarták, az egyik szőnyeget hiányzik, ezenkívül egy panama kalapot is elloptak. Ismeretlen tettes ellen az eljárás folyamatba tetetett.

* Hol vannak a vezérek? Ezt kérdezte a 10—15 kibolondított ember, akik vasárnap délelőtt felültek a vezérek harci riadójának és kimentek a Rhédey kertbe. Bosszusan konstataáltak, hogy a vezetőség nem mutatkozik s a vendéglői helyiségben váraakoztak rájuk. Pedig a testvéri vezetőség ezalatt a kellemesen fűtött kávéházban szüresölgette a maga finom feketéjét. Eszükbe sem jutott, hogy odakint a hideg esőben 15 ember szidja őket. S mivel egy óra múlva is csak egy-két huszár vágatott végig az uton, hát ők is szépen hazahúzódtak. Persze nem feledkeztek meg utközben arról, hogy hizelgő szavakkal ne jellemezzék a lelkes vezetőség buzgóságát, melylyel kicsalták őket a sáros időben. Így ért véget a véresnek signált nagy szociálista népgyűlés...

* A szerelmes borbélyeség. Tegnap délután 1 órakor Marosi István 20 éves borbélyeség a Bem-utca 2. sz. a levő lakásán öngyilkossági szándékból mellbelötte magát. Sérültet mentők a biharmegyei kórházba szállították, ott kihallgatták s elmondta, hogy szerelmes egy Bukner Vilma nevű leányba, s mert ennek szülei nem jó szemmel nézték, elkeseredésében követte el cselekedetét.

* Vigyázat! Önhöz be fognak törni. Schmidt Béla vaskereskedő Várház-utca 49. szám a. ily tartalmu fenyegető levelet kapott:

Igen tisztelt Uram! Én mint ismeretlen jóbarát figyelmeztetem, hogy e hó 24-én Önhöz be fognak törni 12 órakor éjjel.

En is a banda tagja vagyok, de mivel én a banda üzelmét már meguntam s azért megakarok tőlük szabadulni.

„VIGYAZAT.” Maradok teljes tisztelettel: egy ismeretlen jóbarát. Nagyvárad, 1912. szeptember hó 22-én N. N. U. i. En a betörésnél igenis jelen leszek, az ismeretlen.

A betörést a következők fogják végrehajtani: Kovács Ferenc, Nagy István és Urusovlát Péter. Jutalmul 20 koronát kérek, melyet a Várház-utcai 47—49. számú házak között levő esaternak egyikébe eldugni, hátamögé papírba csomagolva és földdel letakarva tessék elhelyezni, 22—24-ig, mert különben bajt okozok önnek. A jóbarát. Az ismeretlen „jóbarát” ezt a levelet képirással írta és most úgy látszik várja a 20 koronát. Azonban Schmidt Béla a 20 korona helyett egyszerűen a rendőrségre vitte a betörőbanda naiv tagjának a levelét. A rendőrség pedig megindította a nyomozást a levélírók ellen.

* Halálozások. Kelemen Lajos nagyváradai polgár, Vicsay István lakatos édes atyja, élete 79. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, kedden, szeptember 24-én délután 3 órakor lesz a Sztaroveszky-utca 1. számú háztól. — Domborovszky József négy éves kis Rózsika leánykája meghalt. Ma, kedden délután 3 órakor temetik a Hodosy Miklós-utca 16. számú háztól.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Iskolai és tornacipők
legkedvezőbben
REICHARD áruháza
cégnél szerezhetők be.

* Uj Lexikon. Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányu fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporárúua Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Társat (lehet nő is) 2000 ezer korona készpénzzel sürgősen keresek egy újillusztrált heti lapvállalathoz. Bővebbet személyesen ad: Hölgye Corzó-kávéház délután 2—4-ig. Rizikó ninesen, szakértelem nem szükséges.

x **Kossuth utca 6.** számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

x **Szülők figyelmébe.** Október elsején himző tanfolyam nyílik meg serdülő leányok számára Szilágyi Dezső-utca 13. sz. alatt, ugyanott bővebb felvilágosítást lehet kapni.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszin-én elsőrendű porosz kösznet házhoz szállit: **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep Váradvelence, vasutná.

x **Uj ipartelep.** Szántó Dezső nagyváradai műlakatos impozáns modern gépekkel felszerelt gyártelepét a Rulikovszky-uton a n. érd. közönség szives figyelmébe ajánljuk mielőbb megtekintés végett. **Lásd a hirdetést is.**

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ily szép csomagolásu és finom vegyítékű bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő-üzlet a Kossuth-utcán, fióközlet Kert és Szacsvai-utca sarok a «Czukorka Király». Rákóczi-uti cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember havában megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. «Czukorka Király» 10-16. Színházi cukorka üzlete 610.

IGAZSÁG- SZOIGÁLTATÁS

A tűzoltóparancsnok sajtópöre.

Tegnap harmadszor ült össze a nagyváradai esküdtbiróság, hogy ítéletet mondjon dr. Vörös László aradi hírlapíró felett. Dr. Vörös László az Aradi Közlönyben egy cikket írt ezelőtt két évvel, amelyben a Világoson 1910. decemberben történt tüzesetről emlékezett meg, amikor a tűz Grill József tűzoltóparancsnok házat pusztította el. A cikk éle Grill József ellen irányult, akiről azt írta Vörös László, hogy olyan intézkedéseket tett, amelyekből a fél falu is elpusztulhatott volna. A tűzoltóparancsnok emiatt sajtópert indított a hírlapíró ellen. Az esküdtbiróság elrendelte a bizonyítást, amely et

a tegnapi tárgyaláson folytatott le. Dr. Vörös László kijelentette, hogy a főszolgabíró helytelenül informálta őt. A főmagánvádló ezzel az elégtételadással megelégedett, mire a bíróság az eljárást megszüntette.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Asszonyfaló.
Szerda: Asszonyfaló.
Csütörtök: En vagyok a néni.
Péntek: En vagyok a néni.
Szombat: En vagyok a néni.
Vasárnap délután Obsitos, este Asszonyfaló.

A bérlők figyelmébe. A Szigligeti-színház igazgatósága ezuton is értesíti a t. bérlőket, hogy kedden este a B) bérllet veszi kezdetét.

REPORT

Kettős bajnoki verseny.

Vasárnap volt az új football évad első napja. A szezonnyitó programján két bajnoki verseny is szerepelt.

A DKASE és a NAC az idei bajnokság két legkomolyabb aspiránsa játszotta le első versenyét. A két matador azonban nem egymással, hanem sokkal gyengébb, nem egyenrangú ellenféllel állt szemben. Több klassis különbség volt az egyes mérkőző párok között, tehát csak a nagyarányu győzelem imponálhatott a közönségnek. Goal rekordra ment tehát a játék s a két győztes annyi labdát röpitett a hálóba, hogy három versenyre is elég lett volna. A DKASE nem kevesebb, mint 16 a NAC pedig 14 goalt rugott, vagyis 30 goal egy délután! S még több is lehetett volna.

A megátalkodott, krónikus eső egész játék alatt permetezett, de azért a bajnokit lekeltett játszani s nézőkben nem volt hiány.

Először a DKASE—BVC meccs játszódott le.

A jeles és tisztajátéku debreceni csapat óriási fölénybe került a még fiatal BVC-vel szemben az első és második féldőben egy formán 8 goalt rugott be nekik, pedig nagyon kiméletesen játszott.

Keményebb ellenfélre talált a NAC a Törekvésben. Bakos már az első perében berugta a vezető goalt. Majd Strasser kezdte meg a sorozatos goalokat Kirschnerrrel felváltva Obláth tett szélről egy szép sarok lövést. Csak Kovácsnak volt rossz napja, aki gyenge jobb szélsőnek bizonyult. Nagyszerű volt Hirsch, aki ma a mezőny legnépszerűbb embere.

A Törekvésben jól játszott: Papp, Varga, Sümegi és Mikló. Major remek védésével sok veszélyes lövést szerelt le. Az ő érdeme, hogy nagyobb nem lett a verseny. Úgyes játékát megélték.

A bírák: Horváth F. és Lakatos B. közmegelegedéssel végezték tisztüket.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Schönfeld Mihály gabona- és szeszárubizomány cég jelentése.

Készáru: 5 fil. olcsóbb — Határidő üzlet hideg időre a szemes magvak szilárultak.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.12
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.68
Októberi rozs	— — —	9.52
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.01
Októberi zab	— — —	10.21
Áprilisi zab (1913)	— — —	10.42
Szept. tengeri	— — —	9.54
Májusi tengeri (1913)	— — —	9.72

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	838.—
Osztrák hitelrészvény	—	668.—
Jelzálogbank	—	460.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	535.—
Magyar bank	—	634.—
Közuti vasut	—	735.—
Városi villamos	—	396.—
Salgótarjáni kőszén	—	782.—
Rimamurányi	—	775.—

TÁVIRÁTOK

Az albizottságok ülései nem nyilvánosak.

Budapest, szept. 23.

(Saj. tud.) A Bud. Tud. értesülése szerint a delegáció albizottságainak a megalakulás után tartandó ülései zártak lesznek. Így az üléseken csakis a hivatalos egyének vehetnek részt. Az ellenzék e szerint az albizottságokban nem tüntethet.

Jackovits Mihály püspök.

Budapest, szept. 23.

(Saját tud.) Illetékes helyről nyert információk szerint az új magyar gör. kath. püspök Jackovits Mihály lesz. Az új püspök 54 éves és igen rokonszenves ember a megyében.

René pármái herceg balesete.

London, szept. 23.

(Saját tudósítónktól.) René pármái herceg automobil kirándulást tett. Ez alkalommal az automobil összeütközött egy kocsival, melynek rudja oly erősen ütődött a herceg mellébe, hogy a herceg eszméletét veszítette. A herceg élet-halál között lebeg.

Megmérgezett orvosok.

Bécs, szept. 23.

(Saját tudósítónktól.) A nagy kórházban ma 40 orvos mérgezési tünetek között megbetegedett. Az orvosok krémes bélest kaptak és a krém volt a mérgezett.

Háborus riadalom Szerbiában.

Belgrád, szept. 23.

Városszerte rémhírek keringenek, hogy egy napon belül kitör a háboru Törökország ellen és a szerb hadsereg Bulgáriával együtt fog hareolni. A kereskedők, a kiknek üzleti érdekeit ezek a minduntalan felmerülő rémhírek veszélyeztetik, küldöttséget menesztettek Pasic miniszterelnökhöz, hogy megnyugvást találjanak. A miniszterelnök azt felelte, hogy nincs háborus veszedelem. Növeli az izgatottságot a Stampa mai feltűnő közlése, a melylyel egyenesen a kormányhoz fordul, hogy tájékoztassa a közvéleményt, vajjon csakugyan háboru lesz-e, vagy pedig szüntesse be azonnal a katonai készülődéseket.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Értesítés.

Ertesítjük Nagyvárad és vidéke igen t. közönségét, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut Oláh Ferenc féle házban (régi honvéd laktanyával szemben) **második ruhafelvételi üzletünket folyó hó 16-án megnyitottuk.**

Elfogadunk **vegytisztításra és festésre** mindennemű női és férfi ruhákat, szőnyeget, függönyöket, kézimunkákat, egyenruhákat, szörmeiket, selymeket, — **gőzmosásra** és fényvasalásra gallér, kézelő és férfingeket.

Kérjük az igen tisztelt közönség b. pártfogását.

Tisztelettel

Miskolci „Kristály“ vegytisztító és gőzmosógár igazgatósága.

Nagyvárad felvételi üzletek: Szent János-utca Grám-ház; Rákóczi-ut Oláh ház (régi honvéd laktanyával szemben.)

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Bevezetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó olcsó díj mellett).

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

A berendezés eladó!

Olcsó árak!

A **Teszler Simon**-féle posztó kereskedésében a következő árak csak e hó végéig lesznek érvényben, ugymint

Egy teljes öltönynek való

3 mtr. angol kelme már	K 16.—
3 « finor. angol kelme	K 20.—
3 » scót kelme már	K 24.—
3 « valódi angol kamgarn	K 28.—
3 « valódi angol egész finom kamgarn	K 30.—

Egy teljes egész finom

hozzávaló minden lehetőségben már K . . . . . 07.—

Fekete egész finom kelmék

nagy választékban. — Ugyisint női costumoknak való dús választék. — Valamint

télikabát

kelmékben nagy választékban és olcsó árakban kaphatók. Teljes

tisztelettel

Schwarcz Kálmán

Zöldfa-utca 21.

Az üzlethelyiség kiadó.

Legolcsóbb bevásárlási források!

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Tekeki-u. 9. Dr. Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1895-ben.

Deo Adiuvente!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.

Alapított 1895-ben.

HA A KOSSUTH-

utczába vezetí útja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országoserte nagy népszerűségnek örvendenek a hölgyközönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Tekeki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan

olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utca

sarok, Schvare Farkas-féle házban.

Fő a kézi mosás!

A ki erre reflektál, hívja meg Mészáros Mária gőzmosó és vegytisztító intézetét, házhoz elküld és haza is szállít. Szarvas-tér és Liget-utca sarkán. Levelekre azonnal válasz.

Telefon 67.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál Rákóci-ut

Telefon. 630.

Táray Sándor

saját műlakatos műhelye, vízvezetékek szerelése

NAGYVÁRAD Körözs-utca 11. sz.

NE ADJUK

penzünket idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u. 1. sz.

Czukrász

sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltetnek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedálás.

Molnár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Keresse föl Haás Simon

rövidáru férfi- és női divat-üzletét

Szent János-utca 46. gyógyszerár mellett,

hol hallatlan olcsó árban lehet vásárolni.

A „Nagyvárad Torna Club“

Clubhelyisége Kolozsvári-utca 50. szám alatt

a „Varga féle“ Magyar Király kávéházban.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészet és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77. Helyi és vidéki telefon-szám: 1076.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szakudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálakat, lakás- és konyha-berendezéseket minden stílus kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elegendő, hogy a t. ur. közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem. Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Szántó Dezső első nagyvárad REDŐNY-GYÁRA Rulikovszky-ut TELEFON 491.

Csoda elárusítás!!!!

Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitúr, rumburger vászon, seilyem és csipke dolgokat.

Félárba árusítom.

Löwinger Márton

versenyáruháza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál, Kossuth Lajos-utca 18. Az összes alkatrészek állandóan raktáron. TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyszereléseket és jókarbantartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.) NAGYVÁRAD, Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint úri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetők:

Szent László-nyomda r.-társ.-nál Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Alapított 1880-ban Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál

Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntőde NAGYVÁRAD, Sánc-utca 22. sz.

Mayer Lajos

kárpitos és díszítő GYAR-U 1 SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát jutányos árban. Levelezőlap meghívásra azonnal jövök. Állandóan készmunka kapható.

Az AUGUSZTUSI költözködések-kor a legcélszerűbb

HIRN M. és FIA villamossági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54. Telefon 10-54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett késes és köszörűleje Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindennemű speciál köszörűleket és javításokat, haj- és szakál vágó és lónyíró gépet, zsillette és mindentféle más borotvák köszörülését pontosan eszközli.

Moly irtó szerek

rovarpor, poloska tinktura, s többféle háztartási cikkek parket beeresztő viaszok kaphatók VADÁSZ ALBERT „Agyal” drogueriában BÉNER-TÉR.

Fotbal cipők, gumi térdvédők, dresszek a legolcsóbban kaphatók

Lefkovits és Kácsér

Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telephon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Reisinger József

mechanikai gép és fegyverjavító műhelye

Sas palota zöldfa passzáz,

a hol a legprecízebb esztetika és gépmunkák készülnek.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötését a régi
Apolló épületből

Rákóci-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire
felhívjuk a n. é. közönség
becses figyelmét. Tan-
könyvek bekötése, olcsón
s gyorsan készíttetnek el.
Becsés pártfogást kér

Özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

Hirdetések

felvétnék a kiadóhivatalban.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyóráit
„szegecs” és „szabad-
lengésű” járáttal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

**Villanyerő
berendezés.**

Arjegyzék kívánatra.

Saját ház.

Legujabb!

Ha hegedülni

óhajt megtanulni, rendelje meg
a tisztán kidolgozott, remek
hangu, domboru hegedüt, tok-
kal, 16 drb. felszereléssel és
mesés ajándékkal együtt
csak 12 koronáért

Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY,”
országszerte elismert elsőrendű hangszerárúházában

Budapest, József-körut 15.
Fényképes árjegyzék ingyen. — ÓVAS: Figyeljen jól a
pontos címre és házszámra.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru,
cserép, fedéllemez, gipsz, nád,
csatornázás, aszfaltozás stb.

Rondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

4349—912. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivatalánál választás
következtében megüresedett egy III. osztályu
számtisztai állásnak választás útján leendő be-
töltését a törvényhatóságibizottság 427—16959—
912. kgy. sz. véghatározatával a f. évi október
hó 10 én megtartandó rendes havi közgyűlésre
tűzvéni ki, felhívom azokat, kik ezen évi 1500
korona kezdőfizetés és 600 korona lakpénzzel
javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy
szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket,
amelyben az 1883. évi I. t. c. 17. § ában elő-
írt elméleti képzettségük, valamint eddigi eset-
leges alkalmaztatásuk igazolandó, Nagyvárad
város főispánjához címezve, hivatalomnál (Város-
háza I. emelet 4.) folyó évi október hó 7-én d.
u 5 óráig annál is inkább adják be, mert az
elkésetten beadott kérvények figyelembe vétetni
nem fognak.

Nagyvárad, 1912. szeptember 23.

Rimler Károly,
polgármester.

**Szalonna, prima,
pörkölt, nehéz áru leg-
jutányosabban kapható.
Mindennemű termények
vétele és eladása.**

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarekpénztár Részv.-társ.
árúosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

**Autó (automobil) tulajdonosok
szíves figyelmébe**

PNEUMATIK, köpeny és tömlő,
vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz in-
tézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik
a legmagasabb árban megvételnek.

Használt, de teljesen jókarban levő
22 darab ökörszekér
egyenként is eladó.

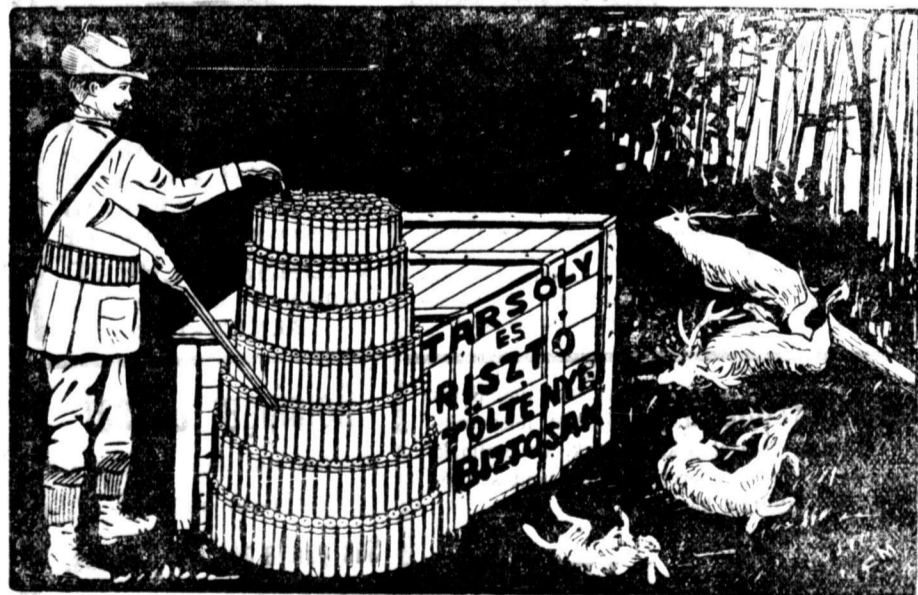
Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gaz-
dák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság»
Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Rimanóczy mőbútorgyár

Városi raktárunkat nov. 1-én
gyári helyiségeinkbe tesszük
át, mért is a készleten levő
ebédlő-, háló- stb. szobákat

mérsékelt árak mellett

árnsítjuk el. Gyári helyiségeink-
ben továbbra is állandó
BÚTORKIÁLLITÁST
fogunk tartani és iparművészeti
tervezetek alapján solid elsőrangu
kivitel mellett a n. é. közön-
ség rendelkezéseinek eleget tenni.

**M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
Vadászati felszerelések**

Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.